

Utrikesdepartementet

Strategi för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer 2023–2027

1. Inriktning

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingssamarbetet ska ta sin utgångspunkt i principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet liksom i de nya internationella överenskommelser som det internationella samfundet enades om under 2015, Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda och klimatavtalet från Paris.

Svenskt utvecklingssamarbete med inriktning mot demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer inom ramen för denna strategi ska bidra till att stärka demokratiska strukturer och system och stödja uppbyggnaden av demokratiska politiska partier, rörelser eller organisationer med en agenda som kan utvecklas till politiska partier, samt att bredda det politiska deltagandet. Stödet är avsett för de partier i Sveriges riksdag som har bildat en partianknuten organisation.

Strategin ska gälla under perioden 2023–2027 och omfattar de medel som anslås i regleringsbrev för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) för respektive budgetår. Insatser inom ramen för denna strategi finansieras i enlighet med villkor för anslagsposten 1.1:13 i regleringsbrev avseende Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) för respektive verksamhetsår. Strategin styr Sidas stöd till PAO för programverksamhet från 1 januari 2023 till 31 december 2027.

Verksamheten ska bidra till följande mål:

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

- Demokratiska, inkluderande och välfungerande politiska organisationer och ändamålsenliga samarbeten inom plattformar och nätverk för politisk dialog
- Ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och ungdomar

2. Kontext

De mänskliga rättigheterna är en grundläggande förutsättning för ett liv i frihet, för upprätthållandet av fred och säkerhet samt för en rättvis, jämlik, jämställd och hållbar utveckling. De är centrala såväl i definition som i upprätthållandet av demokrati och rättsstatens principer. Demokrati och respekt för mänskliga rättigheter, jämställdhet och rättsstatens principer är såväl mål i sig själva som medel att uppnå andra mål. Kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är centralt för alla tre dimensioner av hållbar utveckling, demokrati och uppfyllandet av rättsstatens principer.

Den globala demokratiska tillbakagången innebär tilltagande inskränkningar av människors fri- och rättigheter. För många länder utgör mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer inte längre självklara mål. Dessa utmanas och konkurrerar istället med mer auktoritära samhällsmodeller och politiska idéer.

Stöd till uppbyggnad av demokratiska styrelseskick är en central del av det svenska utvecklingssamarbetet, och grundar sig på en övertygelse om att demokrati skapar bäst förutsättningar för att människor som lever i fattigdom och förtryck ska kunna förbättra sina levnadsvillkor och försvara sina mänskliga rättigheter. För att en demokrati ska fungera och garantera möjligheter till ansvarstagande, ansvarsutkrävande och representativitet krävs ett välfungerande flerpartisystem, i vilket demokratiskt inriktade politiska partier i konkurrens med varandra erbjuder människor vägar för politiskt deltagande och möjligheter att påverka sina liv och sitt lands framtid.

Stöd till partier och partisystem rör länders politiska kärna och kan vara förknippat med risk, vilket kräver särskild uppmärksamhet i hanteringen av dessa stöd. Förekomst av repressiv lagstiftning och administrativa hinder som försvårar för civilsamhället och oppositionspartier att verka fritt bidrar till ökade risker kopplade till demokratistöd.

3. Verksamhet

Sida ska genomföra, följa upp och redovisa verksamheten i linje med vad som föreskrivs i regeringens riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (UD2017/21053). I riktlinjerna framgår bland annat att verksamheten aktivt ska styras mot målen samt att faktiska resultat följs upp utifrån målen. Den årliga strategirapporten ska vara övergripande och bland annat innehålla en redovisning, analys och bedömning av resultaten av verksamheten i förhållande till angivna mål. Resultatinformation ska användas för beslutsfattande, lärande, ansvarsutkrävande och för att säkerställa transparens gentemot allmänheten. Uppföljningen ska ge tillförlitlig och användbar information om resultat på såväl kortare som längre sikt genom både kvalitativ och kvantitativ information, där så är möjligt. Resultatuppföljning ska i första hand svara på frågan om verksamheten gjort skillnad, hur och för vem. Uppföljningen ska med utgångspunkt i de förutsättningar som finns svara på i vilken omfattning utvecklingssamarbetet gjort skillnad.

De internationellt överenskomna principerna för bistånds- och utvecklingseffektivitet ska tillämpas.

De samarbetspartners som PAO samarbetar med ska ha stadgar, partiprogram, policyer (eller motsvarande) samt verksamhet som överensstämmer med strategins mål och syfte om att bidra till demokratisk utveckling, ökad respekt för mänskliga rättigheter och lika möjligheter för alla, i enlighet med FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och tillhörande internationella konventioner. Endast demokratiska partier och organisationer som driver en politisk agenda med icke-våldsmetoder kan delta i samarbeten med PAO. Verksamheten kan med fördel bidra till att det partners som PAO samarbetar med långsiktigt stärks i sin kapacitet att själva kunna bidra till strategins mål.

Sveriges utvecklingssamarbete ska vara relevant och effektivt. Synergier kan sökas med verksamhet inom ramen för andra regionala, bilaterala och tematiskt inriktade strategier. Sida bör säkerställa att det finns en helhetssyn på det samlade svenska stödet till en region, ett land och inom tematiska områden i genomförandet av strategin. Det är i detta sammanhang viktigt att Sida och PAO på lämpligt sätt håller berörda svenska utlandsmyndigheter

informerade om verksamheten inom ramen för denna strategi. Relevanta kopplingar till Sveriges riksdags internationella verksamhet och besöksutbyte bör liksom beaktas.

Stödet är avsett för de partier i Sveriges riksdag som har bildat en partianknuten organisation. För att komma i fråga för stöd åligger det PAO att inkomma med ansökan till Sida i enlighet med anvisningar för ansökning om PAO-stöd enligt denna strategi. Dessa anvisningar ska beslutas av Sida. Programmen kan företrädesvis genomföras tillsammans med andra svenska PAO, eller i samarbete med organisationer i andra länder som ägnar sig åt stöd till partisystem.

Sidas prövning av ansökningarna ska ske i konkurrens och urvalet ska utgå från en helhetsbedömning av bland annat PAO:s kapacitet, verksamhetens kvalitet, relevans och förväntade resultat. De områden som bedöms ska framgå av Sidas anvisningar för ansökning om PAO-stöd.

En riskanalys ska göras för varje ansökan, inkl. en bedömning av konfliktkänslighet och möjliga motverkande effekter i relation till annat svenskt demokratistöd.

Insatser i samband med val ska bedrivas med försiktighet, och ska inte inkludera direktfinansiering av samarbetspartners valkampanjer. PAO-stödet får inte användas till svenska partiers reguljära verksamhet i Sverige eller internationellt. Bidrag till egeninsats vid stöd från EU-kommissionen är tillåtet inom ramen för strategin. All verksamhet ska genomföras i enlighet med kriterierna för bistånd från OECD:s biståndskommitté DAC.

Ett grundbidrag om en miljon kronor per år utgår till de PAO som har beviljats stöd för program/verksamhet inom ramen för strategin.

Stödet är avsett för de partier i Sveriges riksdag som har bildat en partianknuten organisation. För att kunna ansöka om stöd krävs att det parti som PAO är knutet till har varit representerat i Sveriges riksdag under minst en av de två mandatperioder som föregått den ansökta programperioden. Därtill bör PAO ha stadgar och pågående samt planerad verksamhet i linje med strategins syfte och målsättningar. En utfasning av stödet till en PAO vars parti förlorar sin plats i riksdagen ska hanteras i Sidas anvisningar, vilket även gäller grundbidraget. I händelse av att det i samband med ansökan,

genomförande eller uppföljning framkommer att PAO inte lever upp till kraven på kvalitet, relevans och förväntade resultat, eller att samarbetspartners inte verkar för en demokratisk utveckling i enlighet med ovan, ska Sida, beroende på när detta upptäcks, reducera, begära återbetalning alternativt avslå en ansökan om stöd.

En övergripande och strategisk dialog om genomförande av strategin ska ske mellan Sida, PAO och UD regelbundet.